

Illustration Louise Hilmar.

There is a Demon of Smoke

Et analytisk eksperiment

Af Anders Sybrandt Hansen & Ala Jamal Zareini

I felten er alle oplevelser i en vis grad uventede, nogle i større grad end andre. Men hvad gør man med de oplevelser som ikke umiddelbart passer ind i feltarbejdets genstandsfelt, men gør et stort indtryk? Det giver antropolog Anders Sybrandt Hansen et eksperimentelt bud på her i samtale med Ala Jamal Zareini.

Feltet

“Jeg var på feltarbejde på en økologisk gård uden for Beijing i 2017. Formålet var at undersøge de forskellige måder, folk skaffer sig sikre fødevarer, fordi de i Kina har store udfordringer med pågående fødevarskandaler som gør, at mange ikke har tillid til den mad, der kan købes på det almindelige marked.”

En uge efter sin ankomst til gården, oplever Anders, hvad der bedst kan beskrives som en feberdrøm. Denne uventede oplevelse præsenterer han senere i et paper til “Etnografisk salon” på Megaseminar 2021 – den største danske antropologikonference.

“Man blev opfordret til at præsentere noget, der havde en mere kreativ tilgang til, hvad det vil sige at skrive etnografi. Jeg havde haft denne her drøm under feltarbejdet, som jeg har tænkt over flere gange, men som jeg ikke havde haft lejlighed til at skrive om eller for alvor at bearbejde, andet end at den blev skrevet som feltnoter den følgende morgen. Jeg ville gerne præsentere noget, som havde de kvaliteter, at det var sandt, men som også var morsomt og legende for tilhørerne – og måske nu for læseren. Er det muligt at tage en feltarbejdsoplevelse, som befinder sig et sted imellem uforståelig og traumatisk, og så alligevel gøre den til noget, som er morsomt? Det er paperets eneste eksistensberettigelse, og hvis læseren synes, det er morsomt, så er jeg tilfreds.”

Natten falder på i Shunyi-distriktet.

Paperet er af redaktionen undtagelsesvis bevaret på sit originalsprog, engelsk, fordi afgørende udtryk ville gå tabt i oversættelsen til dansk.

There is a Demon of Smoke in a Smashed up Restroom Downstairs, and so am I, Woman, and Snoop Dogg: a Chinese Dream

In the old orientalist vocabulary, the word “Chinese” has the added meaning of mysterious, enigmatic, labyrinthine. If you read Borges, you know the feeling. There is a Chinese dream in this double sense in my field notes from rural China. It involves the demon of smoke. It is weird and suggestive. The artist Snoop Dogg appears. I would like to read this field note and tag onto it a half-baked, highly exaggerated interpretation. Doing so, I invite you to think about the strangeness of being, and of doing ethnography, but mostly about whether there are ten thousand demons in hell, each with its own palate.

The setting is an organic farm in rural north China in June 2017. I was there to do an ethnography on China’s food safety crisis. I should probably note here that at this point in time I was a regular smoker. This will be useful information later on. I had spent all day in the company of my friend, Yuewen, whose given name means “the exceedingly refined.” He had given me the grand tour of the farm and helped me get a bicycle in the town of Yangzhen. At night, I am alone in my farmhouse dormitory room, windows ajar. Outside is the moon, pear trees, geese.

Field note

Before I go to sleep, I do breathing exercises: Grounding, Essence-Heart, and Pineal-Hara. I have wild dreams. The wildest was as follows: I am walking down the stairs to a smashed up restroom. There are stalls on one side, sinks and mirrors on the other. There is a woman with me. She is my wife, but also not my wife.

Waiting outside the stall doors is the celebrated rap artist, Snoop Dogg. There is a feverish look to his eyes. And when we reach the basement floor, he immediately accosts the woman: he wants sex – she is not interested and averts her face. I see that she has brown skin and cropped hair. She moves past him, and he bursts out something like: “Give me a blowjob tomorrow!”

I ask him to calm down: “Relax, come on, let’s go upstairs and have something to eat”. Feverishly, he replies: “Ok, but it has to be now!”

I turn to move up the stairs. But now Snoop Dogg is at the far end of the smashed up restroom. He is looking at something behind the most distant stall. Smoke is coming from that place, and he throws his fists into the smoke. I call out: “Yes, get that smoke!” As I move closer, the billows grow, and I extend my hands into the billows.

Something is twirling and forming within: a face is taking shape, full of scorn, and sneering – for a moment, I thought it was Bob from *Twin Peaks*, if you recall – *but it was not*. Four times, I cry out: “I see you! I see you! I see you! I see you!” I then awake before this mocking face could fully stabilize. Still half asleep, I have no doubt: This face belongs to a demon.

Explication

It is well known that in Chinese hell there are ten thousand demons and they sometimes mess with humans. For example, in *Journey to the West* we meet the bleached bone demon *Baigujing* 白骨精 who wants to eat the flesh of the monk Tang Sanzang 唐三藏 who is on a mission to retrieve Buddhist scriptures.

In my field note we meet, rather, the demon of smoke. Let us call him *Qingyangui* 青烟鬼, the demon of living smoke. The theme of the dream is alimentary: what nourishes the person? And what challenges the integrity and overtakes the person? Placing the Chinese dream in its fieldwork context – farm, food, safety – we get this chronological structure:

Food – poison – food – oral sex (poison?) – food? – smoke = poison!

And this leads me to my theory on smoking: when you say “I smoke” it really means: you are being smoked. Smoke is smoking you; your flesh.

With ten thousand demons, naturally there are all kinds of palates and tastes in hell, and some prefer their meat smoked.

Also, wine adds fragrance to our flesh – cheers!

En opfordring til at give det utæmmede plads

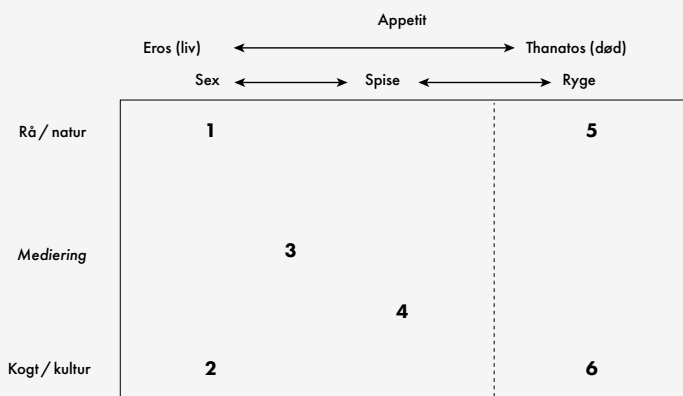
Paperet er ét bud på, hvad man kan stille op med “skæve etnografer”. Det er også en opfordring til andre om at dele de oplevelser under feltarbejde, som er svære at tæmme.

“Det er nok noget mange etnografer har til fælles, fordi vi trækker os selv ud af en vant kontekst og så dropper vi os ned i en meget uvant kontekst. Jeg kan jo godt bryste mig af, at jeg kender mit kinesiske, men jeg taler i det store hele stadigvæk som et barn. Der er meget man som etnograf ikke forstår, eller ikke begår sig flydende i, og man skal knytte alle relationer fra bunden. Det er meget at udsætte sig selv for, og det er det, som etnografer gør. Det betyder, at vi får nogle andre oplevelser, som ikke passer ind i ‘rapporterne’. Vi har nogle oplevelser, som er svære, og som ikke lader sig domesticere, eller tæmme. Det kan være grænseoverskridende og traumatiserende at lave feltarbejde, og jeg havde det jo let i sammenligning med, hvad mange har været udsat for. Alligevel peger paperet på en type oplevelse, som de fleste etnografer kan genkende, men som vi normalt ikke har mange fora til at tale om.”

Fem år efter sit feltarbejde på gården uden for Beijing, og et år efter paperets præsentation på konferencen, forsøger Anders med en ny bearbejdning igen at “tæmme” drømmen.

Epilog: A demon of smoke læst som myte med Lévi-Strauss' opskrift

Drømme er myter i personlig form, og myter den upersonlige version af drømme. Cirka sådan skrev Joseph Campbell, mens Carl Jung mente, at myter og drømme ligner hinanden, fordi de begge udtrykker det kollektivt ubevidste. Jeg stiller mig tvivlende overfor idéen om det kollektivt ubevidste, eksempelvis er dette tydeligt en mands drøm, men jeg er enig med hensyn til drømme og myters parallelle struktur. Jeg udsætter derfor her den samme drøm for en mytelæsning med afsæt i Claude Lévi-Strauss' ukarakteristiske klare opskrift i artiklen *The Structural Study of Myth*.

Ifølge Lévi-Strauss bevæger mytisk tænkning sig altid fra erkendelsen af modsætninger mod deres mulige opløsning gennem en række medierende trin. Den mytiske tanke søger med andre ord at løse problemer. Drømmens kontekstuelle problem er usikker mad og faren for forgiftning. I drømmen forskydes dette forvirret til kropslig appetit i det hele taget: Hvad må du indtage, og hvad må du lade dig indtage af?

Hvis vi behandler drømmens enkelte handlingstrin som henholdsvis modsatrettede og medierende, sådan som Lévi-Strauss anbefaler, fremstår ovenstående struktur: (1) Snoop Dogg antaster Kvinden, (2) Kvinden afviser, (3) Første mediering: oral sex, (4) Anden mediering: spise. Her brydes drømmens udveksling med livsappetitten.

Men den mytiske tænkning er endnu ikke tilfreds. De næste trin (5) Slag, og (6) Udstrakte hænder, forskyder drømmens udveksling bort fra livsappetitten og erstatter den med røgens dæmon. Men her er ingen mediering mulig, og drømmen ophører i den erkendelse. Du kan mediere livsappetitten, men du kan ikke forhandle med døden. Du kan kun vågne. Hvis det altså er tilfældet, at du er i færd med at sove og med at drømme.

Tak til Yayi Zheng og Mads Daugbjerg for inspiration under tekstens tilblivelse.

Anders Sybrandt Hansen er lektor i antropologi på Aarhus Universitet. Hans forskning kredser om etik og samfund, især i samtidens Kina.

Ala Jamal Zareini er uddannet antropolog og ansat som konsulent i Strategi og Udvikling i Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg, i Aarhus Kommune, hvor hun understøtter strategiske indsatser med analyser og evalueringer.